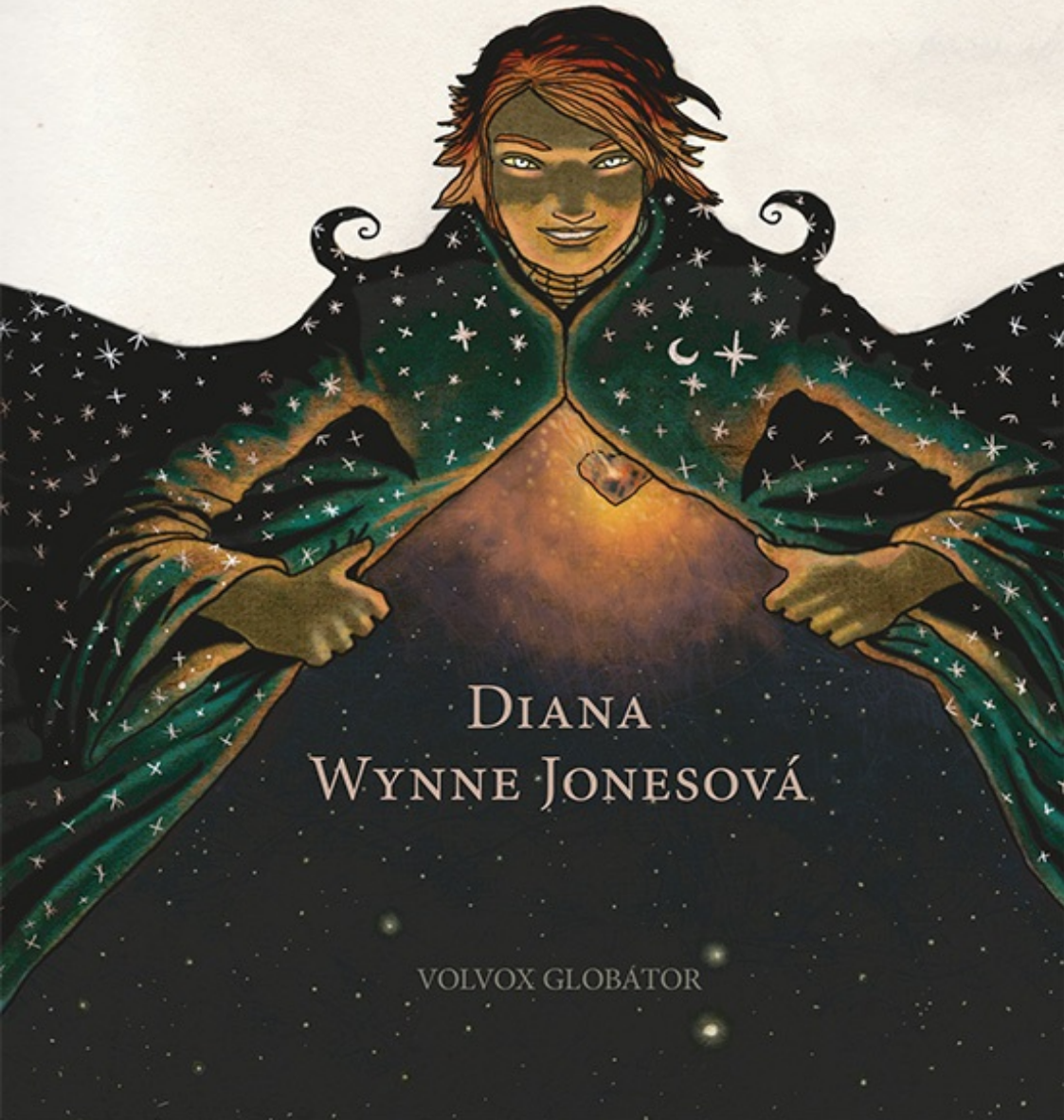
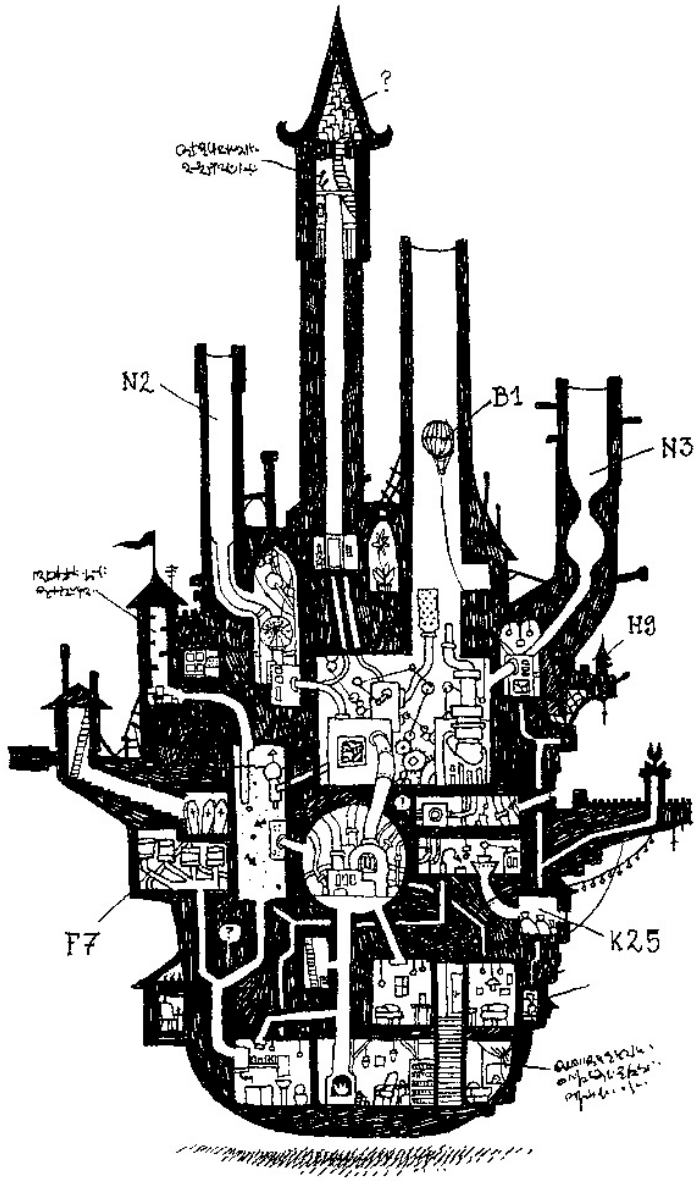
Howlův putující zámek

Diana Wynne Jonesová

VOLVOX GLOBÁTOR

?
N2
B1
N3
H3
F7
K25

Diana Wynne Jonesová

Howlův putující zámek

VOLVOX GLOBATOR

Howl's Moving Castle

z angličtiny přeložil Milan Stejskal

Copyright © Diana Wynne Jonesová, 1986
Translation © Milan Stejskal, 2011
Illustrations © Nikkarin, 2011

ISBN 978-80-7511-561-4

DIANA WYNNE JONESOVÁ
HOWLLŮV PUTUJÍCÍ ZÁMEK

Z anglického originálu Howl's Moving Castle vydaného nakladatelstvím Greenwillow Books roku 1986
přeložil Milan Stejskal
Redakce Petr Zenkl
Obálka a ilustrace Nikkarin
Grafická úprava Jindřich Hoch, **www.sandstudios.cz**
E-kniha Miloslav Krátký, **printondemand.cz**
Vydalo nakladatelství & vydavatelství

VOLVOX GLOBATOR Štítného 17, 130 00 Praha 3
www.volvox.cz
jako svou 1180. publikaci
Vydání druhé
Praha 2020

Adresa knihkupectví
VOLVOX GLOBATOR Štítného 16, 130 00, Praha 3 - Žižkov

Tuto knihu věnuji Stephenovi

Nápad na tuto knihu mi vnukl žák jedné školy, do které jsem jezdívala přednášet. Poprosil mě, jestli bych nechtěla napsat knihu o *Putujícím zámku.* Poznamenala jsem si jeho jméno a lístek tak pečlivě založila, že už jsem ho v životě nenašla. Tímto mu za jeho nápad mockrát děkuji.

Kapitola první,
VE KTERÉ SE SOFIE BAVÍ S KLOBOUKY

zemi zvané Ingárie, kde jsou

úplně běžné takové kouzelné předměty jako sedmimílové boty a neviditelný plášť, míval smůlu ten, kdo se narodil jako nejstarší ze tří sourozenců. Každý přece ví, že nejstarší má vždycky smůlu. A vůbec nejhorší bylo, když se všichni tři sourozenci vydali do světa za štěstím.

Sofie Kloboučníková byla nejstarší ze tří sester. Bohužel nebyla dcerou chudého dřevorubce, v jehož řemesle by nemohla dál pokračovat. Její rodiče byli poměrně zámožní občané a vlastnili obchod s dámskými klobouky ve vzkvétajícím městečku Trhové Třísky. Pravda, maminka jí zemřela, když jí byly sotva dva roky a její sestře Aletce pouhých dvanáct měsíců. Otec si pak vzal za manželku nejmladší prodavačku v obchodě, pěknou světlovlasou dívku, které se říkalo Fanyna. Ta mu zanedlouho porodila třetí dceru, Martu. Starší sestry většinou nebývají tak hezké jako benjamínek rodiny, ale v tomto v případě vyrostly ze všech tří děvčat spanilé slečny, třebaže všem v okolí připadala nejkrásnější Aletka. Fanyna měla všechny tři dívky ráda stejně a Martu ani v nejmenším neprotežovala.

Táta Kloboučník byl na své tři dcery náležitě

hrdý a dal je do nejlepších škol ve městě. Nejlépe šlo učení Sofii. Věčně ležela v knihách, ale brzy jí začalo docházet, že má jen nepatrnou šanci na lepší budoucnost. Byla z toho trochu zklamaná. Přesto si však udržovala dobrou náladu, starala se o své sestry a připravovala Martu na ten správný okamžik, kdy bude moci konečně chytit štěstí za pačesy. Fanyna byla kvůli práci v krámu v jednom kole, a tak bylo na Sofii, aby se o své mladší sestry postarala. Pochopitelně že ty dvě na sebe občas křičely a tahaly se za vlasy. Aletka se totiž za žádnou cenu nehodlala smířit s tím, že by to tak jako Sofie v životě nikam nedotáhla.

„To není fér," postěžovala si občas Aletka, „aby se Marta měla nejlíp jenom proto, že je nejmladší. Já si vezmu za muže prince a basta!"

Na to jí Marta vždycky odsekla, že ona bude jednou nechutně bohatá a nebude si muset brát vůbec nikoho.

To je pak musela Sofie od sebe odtáhnout a někdy jim i zašít potrhané svršky. Byla velice zručná švadlena. Po nějaké době dokonce začala šít sestrám šaty. Jednou spíchla Aletce krásné růžové šatečky - to bylo ještě před

prvním májem, před začátkem jejího dobrodružství - a Fanyna o nich řekla, že vypadají, jako by byly z nejdražšího královradského obchodu.

Tou dobou se ve městě nemluvilo o ničem jiném než o Čarodějnici z Pustiny. Povídalo se, že vyhrožuje Králově dceři smrtí a že Král nařídil svému osobnímu čaroději Sulejmanovi, aby se vypravil do Pustiny a s Čarodějnicí zatočil. Jenže Sulejman si s Čarodějnicí z Pustiny očividně nevěděl rady, a když se s ní nakonec setkal, přišel o život.

Když se pak po pár měsících objevil na kopci u Trhových Tří sek vysoký černý zámek, z jehož čtyř dlouhatánských úzkých věží stoupala mračna černočerného dýmu, všichni už věděli, že Čarodějnice z Pustiny přicestovala a zase bude pouštět hrůzu a děs a všem nahánět strach, stejně jako před padesáti lety. A že se jí všichni ve městě opravdu báli. Nikdo nevycházel sám z domu a v noci aby člověka pohledal. Nejstrašnější na tom všem bylo, že zámek nevydržel na jednom místě, neustále putoval. Jednou byl na severozápadní pláni a vypadal jako vytáhlá tmavá šmouha. Jindy se zas tyčil z východních skal. Někdy se snesl až do údolí a

usadil se na severním vřesovišti, jen co by kamenem dohodil od poslední usedlosti. Tu a tam ho někdo zahlédl, jak se přesunuje. V takovém případě věže chrlily oblaka špinavého šedavého kouře. Jednu dobu to už vypadalo, že se zámek snese až úplně dolů, a právě tehdy začal Starosta přemýšlet o tom, že požádá o pomoc samotného Krále.

Jenže zámek se potuloval sem a tam po kopcích, a občané se brzy dozvěděli, že nepatří Čarodějnici z Pustiny, nýbrž čaroději Howlovi. Jako by se mu snad zdejší svahy zalíbily, a ne bezdůvodně. Vědělo se o něm, že ho těší unášet dívky a vysávat jejich mladé duše. Někteří dokonce tvrdili, že požírá ještě živá srdéčka. Byl to rozhodně bezcitný a krutý čaroděj. Když prý načapal dívku samotnou, těžko se mu mohla ubránit. Sofie, Aletka a Marta, stejně jako ostatní dívky z Trhových Tří sek, dobře věděly, že nesmí vycházet ven samotné. Vůbec jim to ale nebylo po chuti, protože je všechny moc zajímalo, co vlastně čaroděj Howl s unesenými dívenkami provádí.

Jenže zanedlouho měly jiné starosti. Zrovna když Sofie končila školu, táta Kloboučník náhle zemřel. Vyšlo najevo, že Kloboučník to se svou

hrdostí trochu přehnal. Školné bylo totiž nadmíru drahé a zatížilo obchod velkými dluhy. A tak se hned po pohřbu Fanyna uchýlila do salónku sousedícího s obchodem a jala se vysvětlovat dcerám, do jak zapeklité situace se dostaly.

„Bohužel nemůžete dál chodit do školy," řekla. „Ať jsem počítala, jak jsem počítala, došla jsem k závěru, že krám si udržíme a na živobytí nám zbyde jedině tehdy, když půjdete do učení. Obchod nás všechny neuživí. Nemůžeme si to dovolit. A tak jsem se rozhodla. Ty, Aletko..."

Aletka, ze které zářilo zdraví a krása, takže je ani smutek a špinavé šaty nedokázaly zakrýt, vzhlédla k matce. „Ale já chci chodit do školy," namítla.

„Budeš se učit, beruško," řekla Fanyna. „Už jsem to zařídila. Zaučíš se u Císařových, v cukrářství na Trhovém náměstí. Tam se prý učedníci a učednice mají jako v bavlnce. Určitě budeš moc spokojená a ještě se naučíš dobrému řemeslu. Paní Císařová je výborná zákaznice a taky moje kamarádka. Díky tomu se uvolila, že se pro tebe přece jenom jedno místo najde."

Aletka se kysele usmála a bylo jasné, že z toho

vůbec nemá radost. „To ti pěkně děkuju," řekla. „Ještě že ráda peču, viď?"

Fanyně se viditelně ulevilo. Aletka někdy dokázala být až neuvěřitelně tvrdohlavá. „A teď, co s tebou, Martičko," řekla matka. „Vím, že jsi ještě moc mladá, abys šla z domu někam pracovat. Říkala jsem si, že bys měla jít někam, kde se něčemu přiučíš a ještě ti to pomůže se rozhodnout, co budeš do budoucna dělat. Jistě si vzpomínáš na mou bývalou spolužačku, Anabelu Plavovláskovou?"

Marta, útlé, rovněž světlovlasé děvče, upřela na Fanynu své velké šedé oči skoro stejně tvrdošíjně jako Aletka. „Myslíš tu drbnu," odvětila, „tu starou ježibabu?"

„Ano. Tu, co má překrásný dům a zákazníky po celém Zvrásněném Údolí," řekla Fanyna chtivě. „Ale je to hodná ženská, Marto. Jistě tě seznámí se všemi důležitými lidmi z Královradu. Až u ní skončíš, budeš znát všechno, co je v životě třeba."

„Hodná je," připustila Marta. „No tak jo."

Jak tak Sofie Fanynu poslouchala, dospěla k závěru, že jí všechno vychází podle plánu.

Prostřední dcera Aletka by to podle ní stejně v životě nikam nedotáhla, takže ji Fanyna raději poslala tam, kde se možná seznámí s nějakým mladým učedníkem, vezme si ho a bude s ním žít šťastně až do smrti. Nejmladší Marta se měla postavit na vlastní nohy a vydělávat spoustu peněz, a k tomu jí měli dopomoci bohatí přátelé, čáry a kouzla. A co se týče Sofie, moc dobře věděla, co si pro ni matka přichystala. Ani trochu ji nepřekvapilo, když Fanyna řekla: „Teď ty, Sofinko. Podle mě bude jedině spravedlivé, když po mně zdědíš kloboučnictví, jsi přece ze všech nejstarší. A tak jsem se rozhodla, že tě vezmu do učení, aby ses mohla naučit řemeslu. Co si o tom myslíš?“

Sofie jí rozhodně nemohla říci, že se s dráhou obyčejné kloboučnice už dávno smířila, proto Fanyně co nejlaskavěji poděkovala.

„Tedy domluveno,“ řekla Fanyna.

Následujícího dne pomáhala Sofie Martě sbalit věci do krabic a další ráno už sestra na povozu mizela do dáli. Cítila se ponížená. Držela ale hlavu vzhůru, i přesto, že byla docela nervózní. Horní Vrás, kde bydlela paní Plavovlásková, byl právě za těmi kopci, po kterých se potuloval

zámek čaroděje Howla. Proto měla Marta nahnáno.

„Nic sejí nestane," podotkla Aletka, která si chtěla věci na cestu sbalit sama. Když povoz se sestrou zmizel za obzorem, nastrkala Aletka svých pár švestek do povlaku na polštář a zaplatila šesták klukovi od sousedů, aby jí ho odvezl na trakaři k Císařovým na Trhové náměstí. Aletka mašírovala za trakařem a tvářila se docela spokojeně, což Sofii trochu překvapilo. Jenže nebyl důvod, vždyť Aletka mohla konečně hodit kloboučnický krám za hlavu a svobodně se nadechnout.

Zanedlouho se sousedovic klučina vrátil s naškrábaným vzkazem od Aletky. Stálo v něm, že se ubytovala a seznamuje se s ostatními učednicemi, a že s Císařovými je docela legrace. Další týden přivezl pošťák dopis od Marty, která psala, že dorazila v pořádku a paní Plavovlásková je „velice milá dáma, při pečení rozhodně medem nešetří a chová včely". Víc zpráv Sofie od svých sester nedostala. Hned jak Marta a Aletka odjely, šla rovnou do učení.

Sofie už pochopitelně o kloboučnickém řemesle něco věděla. Od útlého dětství se prohánělа po

dílně, kde se máčely a tvarovaly klobouky. S velkým zájmem si tu prohlížela květiny, ovoce a další ozdoby, vyrobené z vosku a hedvábí. Znala do jednoho všechny zaměstnance. Většina jich tu pracovala už v časech, kdy byl její otec ještě kluk. Pamatovala si všechny zákazníky a dokonce i obchodníka, který z širokého okolí přivážel na káře hrubé slaměné klobouky, které se pak v kůlně tvarovaly na formách. Znala se s ostatními dodavateli a dokázala vyrobit plsť do zimních klobouků. Fanyna už ji toho vlastně moc učit nemusela, jedině snad zapůsobit na zákazníky, aby z obchodu nikdo neodešel s prázdnou.

„Musíš umět vybrat klobouk, který jim nejvíc sluší, Sofinko," radila Fanyna. „Nejdřív jim ukážeš takový, s kterým nebudou spokojení, aby pak hned poznali rozdíl, když si na hlavu posadí ten pravý."

Prodávat klobouky totiž Sofii moc nešlo. Pár dní pozorovala práci v dílně, pak obcházela s Fanynou obchodníky s látkami a hedvábím, načež ji macecha poslala, aby šla zdobit klobouky. Sofie sedávala v malém výklenku v zadní části krámku. Přišívala růžičky a závoje, klobouky vykládala sametem a po stranách je

podle módy zdobila pentlemi a voskovým ovocem. Šlo jí to od ruky a s prací byla spokojená. Jenže se cítila odříznutá od světa a trošku se nudila. V dílně pracovali jenom staří lidé, nebyla s nimi žádná legrace a taky si od ní drželi odstup, přece jenom měla jednou obchod zdědit. I mladá Bětka se k ní chovala stejně. Celou dobu jenom mlela o sedlákovi, kterého si měla brát po prvním máji. Sofie docela záviděla Fanyně, ta si mohla z krámu kdykoli odběhnout, třeba za obchodníkem s látkami a smlouvat s ním ceny.

Nejvíc ale Sofii vždycky zajímaly hovory zákazníků. Jako by se bez nich klobouk snad ani nedal pořídit. Sofie sedávala ve svém výklenku, vyšívala a napjatě poslouchala. Starosta se svěřoval, že mu čerstvá zelenina nedělá vůbec dobře, a sdělil Fanyně, že zámek čaroděje Howla už zase brousí po okolních svazích. A že ten chlap... a dál už jen samé šeptání a šuškání. Jakmile přišla řeč na čaroděje Howla, každý hned ztišil hlas, ale tentokrát Sofie ještě zaslechla, že se mu před měsícem podařilo unést jednu dívku z údolí. „Krvelačník!“ řekl šeptem a pak začal mluvit o tom, že si Janina Podkovářová nechala udělat

příšerný účes. Prý by odpudil i samotného čaroděje Howla, natož váženého občana. Pak si ještě chvilku cosi šuškali a bylo vidět, že mají strach z Čarodějnice z Pustiny. Sofie z toho usoudila, že čaroděj Howl a Čarodějnice z Pustiny nejspíš brzy spojí své síly.

„Jako by byli pro sebe stvoření. Asi by je měl někdo seznámit," řekla směrem ke klobouku, který právě vyšívala.

Na sklonku následujícího měsíce se však náhle veškerá řeč v krámu stočila k Aletce. K Císařovým začaly proudit zástupy mladíků, kteří skupovali jeden dort za druhým - ovšem jen za předpokladu, že je obsluhovala Aletka. Dostala deset nabídek k sňatku od mladých pánů nejrůznějšího postavení - od Starostova syna až po metaře. Všechny odmítala s tím, že je ještě moc mladá, než aby si uměla vybrat toho pravého.

„Je to rozumná holka," řekla Sofie klobouku, k němuž přišívala hedvábí.

Fanynu ty zprávy potěšily. „Já věděla, že se jí bude dobře dařit," poznamenala spokojeně. Podle Sofie byla ale Fanyna ráda, že se Aletky konečně zbavila.

„Aletka by pro naše zákazníky znamenala hotovou pohromu," sdělila klobouku, který obšívala světle hnědým hedvábím. „I takový ošuntělý klóbrc, jako jsi ty, by na její hlavě vypadal úchvatně. A kdyby ostatní dámy na Aletku jenom pohlédly, zbyly by jim jen oči pro pláč."

Týdny ubíhaly jako voda a Sofie se s klobouky bavila čím dál víc. S nikým jiným to vlastně ani nešlo. Fanyna celé dny obíhala obchodníky nebo sháněla novou klientelu, Bětka zase měla moc práce s obsluhováním zákazníků, kterým v jednom kuse vykládala o chystané svatbě. Sofie měla ve zvyku hotový klobouk pokaždé pověsit na věšák, takže pak vypadal, jako by byl na těle bez hlavy. Po chvilce přemýšlení mu pověděla, jak by asi mohla vypadat jeho nová majitelka. Trochu těm kloboukům lichotila, koneckonců, i zákaznicím se musel mazat med kolem pusy.

„Ty máš v sobě takovou tajemnou nádheru," řekla klobouku s třpytivým závojem. Širokému světle žlutému kloboučku s růžičkami na krempě pověděla: „Díky tobě se někdo dobře vdá!" a housenkově zelenému slamáku se zakroucenými pírky stejné barvy zas špitla: „Vypadáš svěže jako první jarní list." Růžovým

čepcům vyprávěla, že každého hned okouzlí, a elegantním zdobeným sametovým kloboukům tvrdila, že působí velice duchaplně. „Ty máš zase srdce ze zlata. Až si tě všimne nějaký velevážený zákazník, určitě si tě na první pohled zamiluje.“ Tomuhle klobouku to řekla, protože jí ho bylo líto. Byl přeplácaný a tuctový.

Den nato se v obchodě objevila Janina Podkovářová a koupila ho. Ta má ale divný účes, pomyslela si Sofie, když ji zahlédla, asi jako by si vlasy natáčela na pohrabáče. Litovala ji, že si vybrala zrovna tenhle klobouk. V tu dobu se ovšem klobouky a čepce prodávaly jako na běžícím páse. Buď za to mohla výřečnost macechy, nebo to, že jaro právě klepalo na dveře, každopádně obchod s klobouky vzkvétal. Fanyna, která se možná cítila provinile, začala říkat: „Neměla jsem Martu s Aletkou pouštět tak narychlo z domu. Při takovém odbytu bychom se jistě všechny uživily.“

Na přelomu dubna a května už měly tolik zákazníků, že se Sofie musela navléci do svých nenápadných šedivých šatiček a pomáhat s prodejem. Zájem byl tak velký, že než vstoupil

další zákazník, tak tak stihla zdobit. Musela si brát klobouky večer domů a pracovala u lampy pozdě do noci, aby bylo další den co prodávat. Nejžádanější byly klobouky housenkově zelené barvy. Jeden takový si koupila i Starostova žena. Ale i růžové čepce šly pěkně na odbyt. Týden před prvním májem přišel dokonce do obchodu zákazník a chtěl klobouk obšitý světle hnědým hedvábím, přesně takový, jaký měla na hlavě i Janina Podkovářová, když utekla z domu s hrabětem z Kotěhůlek.

Tu noc si Sofie při šití konečně přiznala, že má poměrně jednotvárný život. Už ani nemluvila na klobouky. Místo toho si je po dokončení vždycky zkoušela a přitom se prohlížela v zrcadle. A to byla chyba. Ty staromódní šedivé šaty Sofii vůbec neslušely, zvlášť když měla zarudlé oči od večerní práce. A protože měla vlasy nazrzlé jako sláma, nepomohly jí ani klobouky housenkově zelené či růžové. Když si posadila na hlavu klobouk obšitý světle hnědým hedvábím, byla v něm jako malá šedivá myška. „Vypadám jak stará posluhovačka," říkala si Sofie. Ne že by snad chtěla svádět hrabata jako Janina Podkovářová, nebo dokonce okouzlit půlku města, aby se jí

nabídky k sňatku jenom hrnuly jako Aletce. Ona jenom toužila dělat něco zajímavějšího. Sama přesně nevěděla co, ale zdobení klobouků to rozhodně nebylo. Rozhodla se, že si další den vezme volno a zajde si popovídat s Aletkou.

Jenže nakonec nikam nešla. Ani další den a ani příští. Buď neměla zrovna čas či byla úplně vysílená, nebo se jí zdálo Trhové náměstí moc daleko, anebo si na poslední chvíli vzpomněla, že kvůli čaroději Howlovi sama nikam nesmí. A tak jí den ode dne přišlo čím dál složitější zajít za sestrou a jen tak si poklábosit. Nechápala to. Přece měla odjakživa dojem, že je skoro stejně rozhodná jako Aletka. Začala si uvědomovat, že něco dokáže udělat jedině tehdy, když už se nemá na co vymluvit. „Je to k smíchu," řekla si Sofie. „Trhové náměstí je přece jenom o dvě ulice dál. Když celou dobu poběžím..." Slíbila si, že k Císařovým zajde, až budou mít v obchodě na prvního máje zavřeno.

Mezitím se začalo v krámu mluvit o jiné novince. Král se pohádal se svým bratrem, princem Justýnem, který prý z království nadobro odešel. Nevědělo se kvůli čemu, nicméně princ údajně před pár měsíci projel v

přestrojení Trhovými Třískami, aniž by ho kdokoli poznal. Král tedy poslal hraběte z Kotěhůlek, ať prince najde, jenže ten místo na něj natrefil na Janinu Podkovářovou. Sofie to poslouchala a bylo jí z toho smutno. Každý zažívá nějaké zajímavé dobrodružství, jen ona má smůlu. Aspoň že se uvidí s Aletkou.

Přišel první máj. Ulice byly plné lidí a oslavy v plném proudu. Fanyna odešla z domu brzy zrána, ale Sofie ještě musela dodělat pár klobouků. Ráda si u toho prozpěvovala a přemýšlela. Aletka taky pracuje, jako já. Císařovi mají o svátcích otevřeno až do půlnoci. „Koupím si u nich ten jejich vyhlášený šlehačkový dor-tik," rozhodla se Sofie. „Už jsem ho neměla, ani nepamatuju." Za oknem proudily davy vyšňořených lidí mezi těmi, kdo přihlíželi opřeni o sloupy, a pouličními prodejci. Sofie byla nadšením bez sebe.

Jenže když si přes své šedé šaty přehodila ještě šedivější šátek a vyšla do ulic, bylo nadšení to tam. Všude byla spousta lidí, smáli se a pokřikovali, samý kravál a tlačenice. Zděsila se. Měla pocit, jako by po měsících vysedávání a práce po večerech zestárla o padesát let, nemohla se pořádně ani hýbat. Upravila si šátek

u krku a raději vůbec nešla středem ulice, nýbrž se držela u zdi, aby jí náhodou nikdo nešlápl na sváteční střevíce od rodičů nebo ji nešťouchl lokty do volných hedvábných rukávů. V jednu chvíli ji ohlušil takový rámus, že málem padla do mdlob. Pozorně se rozhlédla a na konci ulice za městem spatřila Howlův putující zámek. Připadalo jí, jako by seděl na komíně sousedního domu, jako by byl kousek od ní. Ze všech čtyř věží šlehaly modré plameny a vyletovaly modré ohnivé koule, které vysoko na nebi vybuchovaly tak mocně, až z nich šla málem hrůza. Čaroději Howlovi se asi oslavy prvního máje moc nelíbily. Anebo se chtěl taky zapojit, ovšem po svém. Na to ale Sofie vůbec nemyslela, protože se začínala bát. Málem už by šla domů, nebýt toho, že byla v půli cesty k Císařovým. Rozhodla se, že poběží.

„Proč já nána toužím po nějakém dobrodružství," říkala si po cestě, „stejně bych měla v jednom kuse strach. Tak už to s nejstaršími sestrami chodí."

Když došla na Trhové náměstí, byla tlačenice ještě daleko horší, protože tu byla jedna hospoda vedle druhé. Davy pivem posílených mladíků kroužily sem a tam, byli nastrojení v

pláštích s volnými rukávy a cvakali přezkami bot, které by si v jiný den nedovolili obout. Do toho hlasitě pokřikovali a doráželi na každou dívku, kterou potkali. To byla o prvním máji úplně běžná záležitost, ale Sofii to na strachu rozhodně neubralo. Zahlédl ji mladík v překrásném modrostříbrném úboru a rozhodl se, že ji také zkusí oslovit. Sofie mu ale uhnula a schovala se do blízkého průchodu.

Mladík zvedl obočí. „Neboj se, myšičko myš, pojď ke mně blíž," zvolal s úsměvem a trochou soucitu. „Chci tě pozvat na sklenku. Nebuď takový strašpytel."

Když Sofie vycítila z jeho pohledu soucit, ještě víc se zastyděla. Byl to koneckonců švihák jak se patří, měl ostré rysy a vypadal velice oduševněle, jakoby ošlehaný léty, i když mu bylo něco málo přes dvacet. Navíc měl nádherně načesané blonďaté vlasy. Ze všech lidí na náměstí měl nejdelší a nejvolnější rukávy s nejúžasnějším stříbrným lemováním. „Jste velice laskavý, pane, ale nedám si," vykoktala ze sebe Sofie. „Já... já musím na sraz se sestrou."

„V tom ti přece nikdo nebrání," řekl předčasně

vyspělý mladík s úsměvem na rtech. „ Já ti rozhodně nebudu stát v cestě. Ale zdáš se mi nějak vyděšená. Co kdybych tě doprovodil?“

Myslel to sice dobře, ale Sofie se málem studem propadla do země. „Ne, pane, děkuji, ale ne!“ vyhrkla a snažila se provléknout kolem něho. Jak ten voněl! Ještě po pár metrech stále cítila vůni hyacintů. „Tomu říkám vybrané chování,“ říkala si Sofie, když se prodírala mezi stolky před cukrárnou Císařových.

Všechny stoly byly obsazené a také uvnitř bylo plno a hlučno jako na náměstí. Sofie brzy mezi řadou prodavaček rozpoznala Aletku, hlavně podle toho, že u ní postával hlouček mladíků, viditelně ze zámožných rodin. Opírali se lokty o pult, aby ji mohli oblažovat svými nejapnými poznámkami. Aletce to slušelo víc než kdy jindy. Snad i trochu zhubla. Co nejrychleji balila kousky dortů do papírových pytlíků, přičemž každý na konci zručně zahnula. Do toho rozdávala jeden úsměv za druhým a pro každého zákazníka měla vlídné slovo. Ani o vtipkování nebyla nouze. Sofie se k ní musela doslova probojovat.

Konečně ji Aletka zahlédla. Na okamžik ji to

vyvedlo z míry, ale pak vyvalila oči, usmála se od ucha k uchu a vykřikla: „Sofie!“

„Můžu s tebou mluvit?“ zavolala Sofie. „Někde stranou,“ dodala a v jejím hlase byla patrná bezmoc, jejíž příčinou byla elegantně oblečená dáma, která ji loktem odstrčila od pultu.

„Vydrž chvilku,“ odpověděla Aletka. Obrátila se ke kolegyni a něco jí zašeptala do ucha. Dívka přikývla, zazubila se a vystřídala ji.

„Budete se muset spokojit se mnou,“ řekla do davu. „Kdo je další na řadě?“

„Jenže já chci, abys mě obsloužila ty, Aletko!“ postěžoval si nahlas jeden z mladíků.

„Nejsem tu jediná prodavačka,“ namítla Aletka. „Sestra se mnou potřebuje mluvit.“ Nikomu dalšímu to nevadilo. Sofie se prodrala až na konec pultu. Aletka zvedla přepážku a pustila ji dovnitř se slovy, že na ni nemá celý den. Jakmile se Sofie ocitla uvnitř, chňapla ji Aletka za zápěstí a odtáhla do zadní místnosti. Stála tam jedna police vedle druhé, a v každé bylo po několika zákuscích. Aletka přisunula dvě stoličky. „Posaď se,“ řekla. Pak se podívala do poličky, kterou měla zrovna po ruce, a podala

Sofii kousek šlehačkového dortu. „Ten ti bude chutnat," řekla.

Sofie se posadila na stoličku, přivoněla si k dortu a málem jí vyhrkly slzy „ Aletko," zajíkla se, „já tě tak strašně ráda vidím."

„Já tebe taky. Jsem moc ráda, žes přišla," řekla Aletka. „Tys mě vůbec nepoznala, viď? Já jsem Marta, ne Aletka."

Kapitola druhá,
VE KTERÉ SOFII OKOLNOSTI PŘINUTÍ VYDAT SE DO SVĚTA ZA ŠTĚSTÍM

arta?“ řekla udiveně Sofie a zírala na dívku sedící na protější stoličce. Jako by Aletce z oka vypadla. Měla na sobě Aletčiny druhé nejlepší šatečky modré barvy, které jí vždycky nejvíc slušely. Navíc měla tmavé vlasy a modré oči, stejně jako Aletka.

„Já jsem přece Marta,“ opakovala sestra. „To já tě přistihla, když jsi Aletce rozstříhala hedvávné kalhotky, a nikdy jsem to na tebe nežalovala. Tys to snad někomu vyslepičila?“

„Ne,“ odvětila vyjevená Sofie. Teď už Martu bezpečně poznávala. Nakláněla hlavu trochu na stranu stejně jako ona a taky měla lokty položené na stehnech a mlela palci, stejně jako Marta. „Já to nechápu.“

„Celou dobu jsem si říkala, kdy se stavíš,“ řekla Marta, „abych se ti mohla svěřit. Teď mi konečně spadl kámen ze srdce. Slib mi, že to nikomu nepovíš. Vím, že když něco slíbíš,

vždycky to splníš.“

„Slibuji,“ řekla Sofie. „Ale proč jste to takhle udělali? A hlavně jak?“

„Zkrátka a dobře jsme se s Aletkou domluvili,“ odpověděla jí Marta a mlela dál prsty, „já se čáry a kouzla učit nechtěla a ona jo. Aletka je chytrá holka a chce umět čarovat, jenže vykládej to naší mámě. Tak na ni žárlí, že si to nechce připustit.“

Sofie si nemyslela, že by Fanyna byla opravdu taková, ale dál se tím nezabývala. „A jak to bylo s tebou?“

„Sněz si dort,“ řekla Marta. „Povedl se. Já umím být taky chytrá. Když chci. U paní Plavovláskové jsem do dvou týdnů našla kouzlo, které od té doby používáme. V noci jsem vstala a potají četla v jejích čarodějnických knihách. Pak jsem se jí zeptala, jestli bych k vám nemohla zajet na návštěvu, a ona souhlasila. Je to hodná ženská. Myslela, že se mi stýská. A tak jsem si to kouzlo opsala, přijela sem a místo mě se vrátila Aletka, která před paní Plavovláskovou hraje zase mě. Nejhorší byl první týden, protože jsem neznala nic, co už jsem měla dávno vědět. To byla

hrůza. Ale pak jsem zjistila, že mě ostatní mají docela rádi - znáš to, když máš někoho ráda, on tě má taky rád -, a pak už šlo všechno jako na drátkách. Paní Plavovlásková Aletku zatím nevyhodila, tak to u ní nejspíš taky nějak zvládla."

Sofie si ukousla dortu, ale jeho chuť skoro nevnímala. „A proč jsi chtěla pracovat zrovna v cukrárně?"

Marta se zhoupla na stoličce, pousmála se jako Aletka a z čiré radosti zatočila palci poslední kolo mlýnku. „Chci se vdát a mít tucet dětí."

„Na to jsi přece ještě moc mladá!" namítla Sofie.

„To sice jsem," přitakala Marta, „ale když chci mít tucet dětí, nesmím to dlouho odkládat. A takhle budu mít dost času na to zjistit, jestli mě ten, koho si vyberu, bude mít rád takovou, jaká doopravdy jsem. Kouzlo časem vyprchá a já budu zase sama sebou. Už chápeš?"

Sofie z ní byla tak ohromená, že dojedla zákusek, aniž by si toho vůbec všimla. „Proč právě tucet dětí?"

„Protože jsem se tak rozhodla," odvětila Marta.

„Nikdy jsi mi to neřekla!“

„Nebyla příležitost. Vždyť jsi do mámy celou dobu hučela, že mám taky právo na štěstí,“ řekla Marta. „A myslela sis, že tě poslouchá. Já ostatně taky, dokud tatínek nezemřel a mně nedošlo, že se nás chce hlavně zbavit. Aletku chtěla poslat někam, kde nebude nouze o ženichy, aby se brzy vdala. Mě zas chtěla vyslat až na kraj světa. Hrozně mě to štvalo, a pak jsem dostala tenhle nápad. Promluvila jsem si s Aletkou, a protože byla naštvaná stejně jako já, domluvili jsme se. Takhle nám to vyhovuje. Jenom tebe je nám líto. Byla by škoda, kdyby tak chytrá a hezká holka trčela do konce života v krámu. Přemýšleli jsme, co s tebou, ale na nic jsme nepřišli.“

„Ale já se mám dobře,“ ohradila se Sofie. „Jenom se trošku nudím.“

„Dobře?“ vykřikla Marta. „To určitě. Neukážeš se tu několik měsíců, pak se najednou zjevíš v těch svých příšerných šedivých hadrech a jsi strachy bez sebe. Provedla ti Fanyna něco?“

„Ne,“ řekla Sofie nejistě. „Byly jsme pořád v jednom kole. A vůbec, neměla bys takhle o Fanyně mluvit, Marto. Je to přece tvá matka.“

„To je sice pravda, jenže já ji mám za ty roky prokouknutou," odsekla Marta. „Proto mě taky chtěla poslat co nejdál od domova, nebo se o to alespoň pokusila. Máma moc dobře ví, jak někoho využít, aniž by na něj musela tlačit. Taky ví, jaká jsi svědomitá. A že jsi jako nejstarší dcera smířená s tím, že tě v životě nic dobrého nečeká. Omotala si tě kolem prstu a udělala si z tebe otroka. Vsadím se, že ti ani neplatí."

„Ještě se zaučuji," protestovala Sofie.

„To já taky, a stejně dostávám plat. Císařovi vědí, že si ho zasloužím," řekla Marta. „Kloboučnictví přece poslední dobou vydělává spoustu peněz, a hlavně díky tobě! Ty přece vyrábíš ty zelené kloboučky, ve kterých i Starostova žena vypadá jako krásná školačka."

„Housenkově zelené? Ty zdobím já," přitakala Sofie.

„A co ten klóbrc, který měla na hlavě Janina Podkovářová, když se seznámila s tím hrabátkem," nepřestávala Marta. „Ty prostě umíš šít šaty i klobouky jako málokdo a máma to moc dobře ví! Svůj osud jsi zpečetila, když jsi tenkrát Aletce ušila šatečky k prvnímu máji.

Teď musíš od rána do večera dřít a máma nemusí hnout ani prstem.“

„Vždyť jezdí za obchody,“ namítla jí Sofie.

„Za obchody?!“ vykřikla Marta a znovu začala mlít palci. „Ty jí zaberou denně jen pár hodin. Já ji znám, Sofie, vím, co se o ní povídá. Jezdí si po světě v najatém povozu a za tvůj plat si kupuje nové šaty. Všichni v okolí to vědí. Povídá se, že si chce pořídit velký dům na kraji údolí a žít si jako dáma. A co z toho všeho máš ty?“

„Fanyna má přece taky nárok užívat si života, když pořád jenom dře,“ namítla Sofie. „Navíc po ní jednou obchod zdědím.“

„Tomu říkám výhra!“ vyjekla Marta. „Něco ti povím.“

Jenže zrovna v tu chvíli vytáhl jeden učedník ve vedlejší místnosti z police dvě prázdné krabice na dorty a nakoukl otvorem dovnitř. „Poznal jsem tě po hlase, Aletko,“ řekl kamarádským, skoro až vyzývavým tónem. „Přivezli novou várku korpusů. Vyřiď to v krámě.“ Pak jeho kudrnatá hlava s vlasy od mouky zase zmizela. Sofii se ten kluk docela

líbil. Málem se Marty zeptala, jestli to náhodou nebyl její vyvolený, ale nebyla vhodná chvíle. Najednou byla Marta na nohou a nepustila ji ke slovu.

„Musím zavolat holky, aby mi šly pomoct odnosit korpusy," řekla. „Vzala bys se mnou tuhle krabici, prosím tě?" Vyprázdnila přihrádku, kterou měla po ruce, a Sofie jí pomohla odnést krabici do hlučného krámu plného zákazníků. „Musíš se sebou něco udělat, Sofie," řekla jí po cestě, lapajíc po dechu. „Aletka si o tebe dělala starosti, prý co si počneš, až budeme pryč a v obchodě nebude nikdo, kdo by se za tebe postavil. A strachovala se právem."

V krámě krabici popadla svými obrovskými pažemi paní Císařová. Přitom rozdávala pokyny a u Marty už se zase začínala dělat fronta. Sofie se rozloučila a zmizela v davu. Nechtěla už Martu připravovat o čas. Kromě toho si potřebovala někde v klidu srovnat myšlenky. Rozběhla se směrem k domovu. Zrovna lítaly rachejtle. Lidé je pouštěli na poli u řeky, kde se konala pouť, jako by chtěli soupeřit s modrými koulemi, které vypouštěl Howlův zámek. Teď už si Sofie vážně

připadala jako smolařka.

Skoro celý příští týden usilovně přemýšlela o tom, co jí řekla Marta. Byla z toho všeho zmatená a nespokojená. Nic nebylo jako dřív, protože teď svůj život viděla v jiném světle. Marta s Aletkou ji hodně překvapily. Znala je léta, a přece ne dost dobře. Ani za nic nemohla uvěřit, že by Fanyna byla opravdu taková, jak ji líčila Marta.

Měla na přemýšlení spoustu času, protože Bětka už u nich nepracovala. Jak se dalo čekat, provdala se, a tak byla Sofie v obchodě skoro pořád sama. Fanyna se v krámu skoro neukázala, nejspíš jezdila všude možně, a zákazníci se po prvním máji nehrnuli. Po třech dnech sebrala Sofie odvahu a zeptala se Fanyny: „Neměla bych dostávat alespoň malý plat?“

„To víš, že bys měla, za to kolik toho tady děláš!“ odpověděla jí srdečně Fanyna a před zrcadlem si upravila růžičku na klobouku. „Večer budu dělat účetnictví, pak si o tom promluvíme.“ Pak odešla a vrátila se, až když Sofie zavírala obchod. Nesla si domů klobouky, aby je večer mohla ještě dodělat.

Zpočátku Sofie nechtěla Martiným řečem vůbec uvěřit, ale když si Fanyna na její plat nevzpomněla ani ten večer ani žádný jiný, začínala si připouštět, že snad měla Marta pravdu.

„Možná mě vážně využívá," řekla klobouku, který zrovna obšívala rudým hedvábím a zdobila trsem voskových třešniček, „ale někdo tu práci zastat musí, jinak nebudeme mít co prodávat." Dodělala jeden klobouk a pustila se do prostého, zato velice stylového černobílého kloboučku. Přitom ji napadlo: „Záleží vůbec na tom, jestli budeme mít na prodej dost klobouků?" Přejela pohledem všechny klobouky kolem sebe, na věšácích i ty nedodělané. „K čemu vlastně jste?" optala se jich. „Ani kousek štěstí jste mi nepřinesly."

Málem už by odešla z domu a vydala se do světa za štěstím. Pak si ale připomněla, že je nejstarší ze tří sester a nemůže s tím nic dělat. Povzdychla si, uchopila další klobouk a znovu se pustila do práce.

Následujícího rána byla zase nespokojená. Seděla v krámě úplně sama, když vešla dovnitř mladá zákaznice. Byla prostého vzezření a za ní

vlály stužky z čepce ve tvaru hřibu. „Co to má znamenat?!“ vyhrkla dívka. „Řekla jste mi, že díky stejnému čepci se Janina Podkovářová seznámila s hrabětem. To byla lež jako věž. Mě si nikdo ani nevšiml!“

„To se vůbec nedivím,“ odvětila jí bez přemýšlení Sofie. „Asi jste úplně slepá, když jste si s vaším tvarem hlavy vybrala takový čepec. I kdyby na ulici žebral sám Král, nevšiml by si vás, leda byste po něm hodila kamenem.“

Zákaznice na ni civěla celá zkoprnělá. Pak po Sofii mrštila svým čepcem a vyběhla z krámu. Sofie čepec vyhodila do koše. Skoro nemohla popadnout dech. V obchodě totiž platilo, že kdo ztratí nervy, přijde o zákazníka. A to se právě potvrdilo. Sofie si najednou uvědomila, že jí to vlastně udělalo radost, a docela ji to trápilo.

Neměla ale čas o tom přemýšlet, neboť zaslechla hluk kol a podkovy koní. Povoz zastavil před obchodem a zastínil okno. Ozval se zvonek a do místnosti vplula zákaznice, oblečená do takové nádhery, jakou ještě nikdy neviděla. Sobolí límec jí padal přes ramena a na černých šatech se třpytil jeden diamant vedle

druhého. Sofiin pohled doputoval až k širokému klobouku, na němž se tyčilo nefalšované pštrosí péro, které dokonale odráželo růžové, zelené a modré odlesky diamantů, a přesto zůstávalo černé. Dáma měla krásnou tvář a díky tmavým kaštanovým vlasům vypadala jako mladice. Něco však na ní nesedělo. Sofie pohlédla na mladíka, který ji doprovázel. Měl poněkud bezvýrazný obličej a nazrzlé vlasy, hezký oblek, ale byl bledý a očividně rozrušený. Pohlédl na Sofii s úpěnlivým výrazem v očích. Bylo jasné, že je mnohem mladší než dáma. Sofie nevěděla, co si o nich myslet. Slečna Kloboučníková?“ zeptala se dáma melodickým, leč rozhodným hlasem.

„Ano,“ odvětila Sofie. To mladíka už úplně vyvedlo z míry. Dáma byla nejspíš jeho matka.

„Doneslo se mi, že prodáváte nejkrásnější klobouky v kraji,“ řekla dáma. „Chtěla bych je vidět.“

Sofie nebyla s to ze sebe vypravit slova. Zašla tedy raději do místnosti, kde měli uložené klobouky. Ani jeden nebyl hoden společenské úrovně oné dámy. Sofie na sobě cítila mladíkův pohled a bylo jí to velice nepříjemné. Čím dřív

dáma zjistí, že jejich klobouky jsou pod její úroveň, tím dřív se toho podivného páru zbaví. Vzpomněla si na Fanyninu radu a vybrala klobouk, který se k dámě vůbec nehodil.

Dáma odmítala jeden klobouk za druhým. „Hrůza," ohodnotila růžový čepec. „Pro mrňata," řekla o housenkově zeleném. K tomu se třpytkami a závoji pověděla: „Má tajemný nádech. Ale jinak je dost obyčejný. Co dalšího máte na skladě?"

Sofie přinesla stylový černobílý klobouk, který jako jediný mohl dámu alespoň vzdáleně zajímat.

Dáma na něj pohlédla s opovržením. „Ten je úplně nanic. Plýtváte s mým časem, slečno Kloboučníková."

„Já ne, to vy jste si k nám přišla vybrat klobouk," namítla jí Sofie. „Jste v malém městě, madam, takže tohle je jenom malý obchod. Proč jste...?" Mladík stojící za ní zlehka zakašlal, jako by jí chtěl něco naznačit, „...k nám vůbec chodila?" Sofie dokončila větu a přemýšlela, co to mělo všechno znamenat.

„Vždycky mě dokáže rozlobit, když se někdo

pokusí Čarodějnici z Pustiny postavit," zareagovala dáma. „Vyprávěli mi o vás, slečno Kloboučníková, ale mně nejde o vaši konkurenci ani o přístup k zákazníkům. Já jsem s vámi přišla skoncovat. Takhle." Prudce roztáhla ruce Sofii před obličejem.

„Vážně jste Čarodějnice z Pustiny?" zeptala se Sofie chvějícím se hlasem, v němž se mísil strach a údiv.

„Jsem," řekla dáma. „A naučím tě nestrkat nos do mých věcí."

„Ale já se přece do vašich věcí nepletu. To musí být nějaká mýlka," zabručela Sofie. Mladík teď na ni nyní zíral s úděsem, ale stále nechápala proč.

„Žádná mýlka, slečno Kloboučníková," odvětila Čarodějnice. „Jdeme, Gastone." Otočila se na podpatku a hrnula se ke dveřím. Mladík je pokorně otevřel a pak se obrátil k Sofii. „ Apropó, nesmíš nikomu říct, že jsem tě začarovala," řekla a práskla dveřmi, přičemž rozezněla zvonek tak silně, že zněl jako pohřební zvony.

Sofie skryla obličej v dlaních a lámala si hlavu,

co tím svým pohledem mladík myslel. Najednou ucítila jemné vrásky. Podívala se na ruce. Byly samá vráska a vystouplé žíly a klouby. Povytáhla si sukni a prohlédla si hubené sešlé kotníky a chodidla. Boty měla celé hrbolaté od boulí na nohou. Nohy vypadaly, jako by jí bylo devadesát, a rozhodně byly opravdové.

Sofie se vydala k zrcadlu a zjistila, že kulhá. Ve tváři měla klidný výraz, protože už byla připravená na to, co uvidí. Byl to obličej vyzáblé stařeny, vrásčité a snědé, s řídkými bílými vlasy. Žluté bezvýrazné oči, které na ni hleděly, měly velmi tragický výraz.

„Neboj se, stařenko," řekla Sofie svému odrazu v zrcadle. „Vypadáš docela zdravě. Navíc ti to i sluší.

V klidu se zamyslela nad svou současnou situací. Připadala si rozvážná a pokojná. Dokonce se na Čarodějnici z Pustiny ani nezlobila.

„Ta uvidí, až ji jednou najdu," pomyslela si, „ale když Martě a Aletce nevadí být tou druhou, proč bych taky já nezvládla být někým jiným? Tady ale zůstat nemůžu. Fanyna by

vyletěla z kůže. Co se mnou? V těch šedých šatech nakonec vypadám docela dobře, ještě šátek, jídlo na cestu a můžu vyrazit.“

Dobelhala se ke dveřím a pověsila na ně ceduli ZAVŘENO. Klouby jí při tom vrzaly. Musela jít pomalu a shrbená. S úlevou ovšem zjistila, že ač stará, je stále zdravá jako rybička. Nepřipadala si slabá, jenom taková toporná. Dokulhala k šátku a uvázala si ho kolem hlavy, tak jak to stařenky dělávají. Pak se došourala do domu a vzala si peněženku s pár drobnými a něco na zub, chleba a sýr. Opatrně vyšla ven, klíč schovala na obvyklém místě a šinula se pryč, trochu udivená, že ji to celé ani moc nerozčílilo.

Přemýšlela, jestli se má jít rozloučit s Martou. Bála se, že by ji sestra nepoznala. Myslela, že udělá nejlíp, když se hned vydá na cestu. Rozhodla se, že jakmile se naskytne vhodná příležitost, oběma sestrám napíše, a belhala se přes hřiště, kde se konal jarmark, k mostu a pak dál po polní pěšině. Byl teplý jarní den. Sofie si říkala, že i když je stará babka, stále se může těšit vůní živých plotů a pohledem na májovou krajinu, třebaže na dálku neviděla moc dobře. Začala ji bolet záda. Ťapala sice statečně, ale

hodila by se hůl. Prohrábla nejbližší keř, jestli nenajde ulomenou suchou větev.

Zrak už opravdu nebyl jako dřív. Vzpomněla si, že asi kilometr nazpátek nějaký klacek zahlédla, ale když se k němu došourala a chtěla si ho vzít, vytáhla jen starého strašáka, kterého někdo vyhodil do křoví. Sofie ho postavila. Namísto hlavy měl scvrklý tuřín a vlastně se jí docela líbil. Místo aby ho rozebrala a vzala si hůl, zarazila ho zpátky do křoví, odkud s noblesou vykukoval. Potrhané rukávy mu v teplém květnovém větru krásně vlály nad zelenými listy.

„A je to," oddechla si a skřehotavý hlas ji tak překvapil, že vybuchla smíchy jako za starých časů. „To jsme dopadli, viď, strašáčku? Tady jsi aspoň lip vidět a třeba tě někdo ještě vrátí na pole." Vydala se znovu na cestu, ale vtom ji něco napadlo a ona se otočila. „Kdybych nebyla taková smolařka a nenarodila se jako první v rodině," svěřila se strašákovi, „přála bych si, abys obživl a pomohl mi najít ve světě štěstí. Ale i tak ti přeji hodně zdaru."

Znovu se zasmála a vyrazila na cestu. Nejspíš byla taky krápět trhlá, jak už ostatně stařenky